

care reproduce originalul:

«Bądźże mi lepsza, o młodości złota,
Niż ta, która mi tutaj się skończyła
Strzegącemu się szlachetnością — błota».

Neclaritatea provine, ni se pare, din prezența expresiei *decît*, în loc de *precum*.

Citeodată, — e adevărat, de foarte puține ori, — versiunea românească nu redă sensul originalului, alunecînd în completări lăturănice. La pag. 53 versul din limba polonă: «Nimie przed moją nicością ukorzę» se traduce prin «de nimicnicia-mi smerit și înfrînt», în loc de: «Înainte (pînă ce) de a mă umili în fața nimicniciei mele», iar la pag. 63 strofa:

«Aproape sã-mi fii, mamã, o suflet nestemat,
Ca sã te pot din nou iubi cum te-am iubit
Pe tine, care-ai din nou m-ai zãmislit»

redã inexact originalul:

«Bądźże mi blisko, o matczyzna, miła
Duszo, abym mógł znów ukochać ciebie
Nie wiedząc, żeś mię tutaj raz — rodzila».

care trebuia tradus:

«Sã-mi fii aproape, matern, o suflet drag,
Ca sã te pot din nou iubi fãrã sã știu
C-ai-mi m-ai mai nãscut odãtã».

O discuție mai atentă necesită, însă, prefața care însoțește volumul, prefață semnată cu totul vag: «Editura pentru literatura universală». Chiar dacă asemenea prefețe «anonime» se elaborează în cadrul redacției, poate că nu e cazul aici, ar fi recomandabil, credem, să fie iscălite de către autori. Totodată, fiind vorba de un prim contact între creația lui Słowacki și cititorul român, în mod firesc se impunea necesitatea unei prefețe bine documentate, care să cuprindă o prezentare critică asupra operei scriitorului. O încercare de acest fel este, fără doar și poate, și prefața în discuție; spunem o încercare, căci, dacă intenția este dintre cele mai bune, rezultatul nu o încununează. Autorul s-a străduit într-adevăr să alcătuiască o prezentare lapidară, frumos scrisă, tinzînd să reliefeze trăsătura «esențialmente realistă» a talentului lui Juliusz Słowacki. Propunîndu-și acest obiectiv firesc, autorul a alunecat însă uneori pe linia unei absolutizări unilaterale, ajungînd la afirmații sentențioase, care nu se suprapun în întregime realităților operei poetului. A spune că «Słowacki a fost un realist convins și consecvent» și că «misticismul nu i-a întunecat niciodată concepția democratică revoluționară» ni se pare cel puțin exagerat. Mai întîi că realismul lui a fost un realism de factură romantică, adică pornind de la fapte și situații reale le-a prezentat într-o formă încărcată de mijloacele romantice. Aceasta este, de fapt, una din pricinile pentru care n-a fost înțeleș și apreciat de la început, cititorul avînd în subconștient comparația permanentă cu simplitatea francă a lui Mickiewicz. Dacă ne este permis să facem o apropiere, am spune că în ceea ce privește modalitățile de prezentare artistică a conținutului, între Słowacki și Mickiewicz există o diferență similară cu aceea existentă între Lermontov și Pușkin.

Mai gravă ni se pare afirmația conținută în partea a doua a frazei. Aici interpretarea este cu mult prea fortuită. În orice caz, fiind o apreciere cu totul nouă, se cuvenea demonstrată mai temeinic. A exclude influența misticismului lui Towiański, asupra lui Słowacki, nu înseamnă a-i face un serviciu, ci dimpotrivă. Este un poet prea mare, opera lui este pătrunsă de prea multă umanitate, ca să nu poată rezista la o exegeză critică.

Este îndeobște cunoscut că, începînd din anul 1842, Słowacki suferă influența ideilor mistice promovate printre emigranți de Andrzej Towiański. Deși iese din cercul towiańskiilor după un an, în 1843, ecourile întîrzie în opera lui pînă prin 1848, cînd rupe definitiv cu towianismul, adoptînd față de această orientare ideologică periculoasă o poziție critică. Printre creațiile care se resimt într-o măsură mai mare sau mai mică de pe urma acestei influențe cităm *Preotul Marek*, *Visul de argint al Salomeii*, *Nașterea din spirit*, *Regele-Spirit* etc. Este interesant că tocmai în acești ani presărați cu poticniri dramatice în căutarea unui drum ideologic, Słowacki încearcă smulgeri temerare și lucide, care-l îndreaptă hotărît spre realism, descoperindu-i, de pildă, adevărata cauză a înfrîngerii revoltei din 1830 — 1831: neparticiparea maselor populare. Dacă pînă aci realismul poetului era de multe ori învăluit în mânia, adesea cețoasă a simbolului și metaforei, de acum înainte problematica operelor sale va căpăta o formă tot mai directă, mai simplă. Demn de amintit în acest sens este cunoscutul *Răspuns la «Psalmii viitorului»* (1845), în care critica pe Z. Krasinski